

Suomen kannabisyhdistys ry:n kuuleminen STM:n kuulemistilaisuudessa 8.6.2015

On selvää, että kannabiksen täyskiellolle perustuva politiikka, lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset tulee uudistaa. Kannabiksen asema laittomana huumeena on arvioitava uudelleen. Viime vuosina tapahtunut uudelleenarviointi mm. Uruguayissa ja useissa Yhdysvaltojen osavaltioissa sekä presidentti Barack Obaman tuki tälle kehitykselle antaa pohjaa uudistuksille myös Suomessa. Euroopassa suhtautuminen kannabikseen on myös jo pitkään ollut lievenemässä ja mm. Hollannista ja Portugalista saadut kokemukset osoittavat, että tiukalle kieltopolitiikalle on olemassa hyviä vaihtoehtoja.

Suomen kannabisyhdistys ry:n pitkäaikainen tavoite on ollut kannabiksen käytön, omaan käyttöön tapahtuvan hallussapidon ja viljelyn salliminen täysi-ikäisille ihmisille. Pidemmän tähtäyksen tavoite on kannabiksen lainsäädännöllisen aseman muuttaminen siten, että kannabiksen tuotanto, jakelu, laaduntarkkailu ja myynti tulee sääntelyn piiriin, kannabista verotetaan ja asetetaan ikäraja sen käytölle ja myynnille.

Tavoitteita kuluvalle hallituskaudelle

Kuluvan hallituskauden aikana olisi käynnistettävä selvitys kannabiksen asemasta Suomessa. On punnittava kiihottomasti kieltolakipolitiikasta luopumisen hyötyjä ja haittoja ja tehdä siltä pohjalta suunnitelma etenemiselle, jossa samalla tavalla kuin alkoholille ja tupakalle, säädetään oma lainsäädäntö, kannabislaki.

Kannabis tulee erottaa lainsäädännössä muista laittomista huumeista. Kuluvan vaalikauden aikana on mahdollista ja tulisi toteuttaa uudistus, jossa aikuisten ihmisten kannabiksen käyttö ja hallussapito sekä viljely omaan käyttöön poistetaan rangaistavuuden piiristä.

Rankaiseminen lopetettava

Käyttäjien rankaiseminen on varsin kömpelö tapa reagoida aineiden käytön aiheuttamiin ongelmiin. Kannabismarkkinoiden erottaminen kovemmista huumeista olisi erityisen tärkeää tilanteessa, missä kannabiksen käyttö on huomattavasti yleisempää kuin kovempien aineiden – tietenkin alkoholia lukuun ottamatta. Rankaisemisen lopettaminen olisi helppo toteuttaa esimerkiksi lisäämällä nykyiseen lakiin oma pykälä kannabikselle tai tämän asian selkeä ilmaiseminen toimenpiteistä luopumisen kohdassa (RL 50:7) esimerkiksi siten, että kannabiksen ollessa kyseessä, syyte jätetään ajamatta käytön, omaan käyttöön tapahtuvan hallussapidon ja viljelyn tapauksessa.

Nykyisessä lainsäädännössä kannabis on laitton huume muiden huumeiden joukossa. Vaikka mm. valtakunnansyyttäjän ohjeissa kannabis katsotaan vähiten haitalliseksi huumeeksi, niin tarvitaan muutos lainsäädäntöön, joka selvästi erottaa sen muista laittomista huumeista ja selkiyttää jo nykyiseen lainsäädäntöön sisältyvää mahdollisuutta toimenpiteistä luopumiseen.

Toimenpiteistä luopumisen on toteuduttava

Voimassaolevaa huumerikoslakia säädettäessä oli vahva tulkintasuositus, että toimenpiteistä luopumista (mm. erityissäännös RL 50:7) käytettäisiin mahdollisimman usein. Toimenpiteistä luopuminen on osa rikosoikeudellista seuraamusjärjestelmää, jossa henkilön katsotaan syyllistyneen rikokseen, mutta hän välttyy rangaistukselta. Päätöksen toimenpiteistä luopumisesta voi tehdä poliisi, syyttäjä tai tuomari. Tämä tavoite on kuitenkin jäänyt pääosin toteutumatta ja huumeiden käyttörikoksesta ja kannabiksen omaan käyttöön tapahtuvasta viljelystä on lähes aina seurannut sakko tai jopa vankeusrangaistus. Mahdollisuus toimenpiteistä luopumiseen ei ole toteutunut lain hengen mukaisesti.

Näiden muutosten toteuttaminen ei muuttaisi toimenpiteistä luopumisen tavoitetta puuttua nuorten ihmisten tai ongelmakäyttäjien kannabiksen käyttöön. Alaikäisen henkilön huumeidenkäyttöön tulee puuttua osana nuoren henkilön kokonaistilanteen selvitystä, syrjäytymisen ehkäisyä ja auttamista terveelliseen ja mielekkääseen elämään. Myös huumeiden ongelmakäyttäjien hoitoonohjaus ei tästä kärsisi. Rikosoikeudellinen rankaisu ei näitä asioita yleensä edistä.

Pelkkä kannabiksen käyttörikos voi johtaa ajoluvan menetykseen, vaikka henkilö ei olisi edes ajanut autoa. Ihmisten koteihin tehdään mittavia ja nöyryyttäviä kotietsintöjä, ihminen voi menettää työ- tai opiskelupaikkansa tai se, että hänen nimensä löytyy poliisin rekistereistä, voi estää opiskelupaikan tai työpaikan saannin. Pari- ja sosiaaliset suhteet rikkoutuvat, kun ihminen leimataan rikolliseksi. Sen lisäksi poliisin ja oikeuslaitoksen rahoja tuhlataan väärin asioihin eikä todelliseen rikosten torjuntaan ja selvittämiseen.

Kannabiksen omaan käyttöön tapahtuva viljely rinnastettava käyttöön

Nykyisen lainsäädännön mukaan kaikki kannabiksen viljely tulkitaan huumausainerikokseksi, josta rangaistaan sakolla tai vankeudella. Kannabiksen viljely omaan käyttöön tulee ja on mahdollista erottaa viljelystä, joka on tarkoitettu myyntiin. Nykyinen tilanne suosii sitä, että kannabis ostetaan laittomilta markkinoilta. Kiinnijäämistilanteessa ostetun kannabiksen käyttö ja hallussapito tuomitaan käyttörikoksena, mutta itse viljelyn kannabiksen käyttö ja hallussapito tuo syytteen huumausainerikoksesta. Sen lisäksi, että tämä on epäloogista, se suosii rikollisia markkinoita. Kannabiksen omaan käyttöön tapahtuva viljely on ainoa huumerikollisuuden muoto, joka ei tue järjestäytyntä rikollisuutta.

Kannabis on yleisimmin käytetty laitton huume. Yhä suurempi osa väestöstä on sitä kokeillut tai käyttänyt. Tämä on tosiasia eikä se ole rankaisemisella muutettavissa. Rankaiseminen, kuten jo edellä todettiin, aiheuttaa ongelmia yksilölle ja yhteiskunnalle altistaen kriminalisoitumiselle ja syrjäytymiselle. Yhä suuremmalla osalla väestöstä on kannabiksesta kokemusta ja sen käyttö lisääntyy ja arkipäiväystyy ollen jo sitä. Käyttö Suomessa on lähes samaa tasoa kuin muualla Euroopassa. Kannabiksen käyttö on edelleen kasvussa ja kolmannes nuorista aikuisista on sitä kokeillut. Kannabiksen kieltoon perustuvaa politiikkaa on yhä vaikeampi perustella. Väestön suuren osan kriminalisointi johtaa järjestelmän legitimitietin vähentymiseen.

Kieltolain purkamisen hyötyjä

Kannabiksen kieltolain purkamisella olisi seuraavia hyötyjä:

- Järjestäytynyt rikollisuus menettäisi kannabismarkkinoita ja pidemmälle tapahtuvan laillistamisen tapauksessa myös verotulot saataisiin yhteiskunnan hyötykäyttöön. Esimerkiksi Coloradon osavaltion laillinen kannabis on tuonut niin paljon verotuloja, että osavaltion veronmaksajat ovat saamassa veronpalautusta.
- Kannabismarkkinat saataisiin erotettua muiden huumausaineiden markkinoista, joka mahdollistaisi laatukontrollin, vähentäisi ihmisten yhteyksiä rikollismaailmaan ja kovien huumeiden markkinoihin.
- Kannabiksen käytöstä ei seuraisi kriminalisoitumista ja syrjäytymistä.
- Kannabiskiellon aiheuttamat kustannukset poliisille ja oikeuslaitokselle vähenisivät ja muutenkin niukat voimavarat voitaisiin kohdistaa vaarallisten huumeiden torjuntaan.
- Sen lisäksi, että kannabiskieltolaki yleensäkin rapauttaa lainkuuliaisuutta, sillä on kansainvälisen kokemuksen perusteella korruptoiva vaikutus yhteiskunnan eri tasoilla.
- Valistus huumeiden, myös kannabiksen haittavaikutuksista, olisi uskottavaa, kun se ei perustuisi ajatukselle, että täyskielto ylläpitää kielteisiä asenteita huumeita kohtaan.
- Useat kansainväliset tutkimukset osoittavat, että huumeepolitiikan tiukkuudella ei ole vaikutusta käytön laajuuteen. Miksi siis aiheuttaa vain lisäongelmia kieltolailla.
- Olisi myös odotettavaa, että laillisesti saatava kannabis hillitsisi vaarallisten kannabista muistuttavien muuntohuumeiden kehittämistä ja markkinointia.